

Hämtat från "Åtgärder mot kemikalieolyckor i sjöar, vattendrag och kustvattenområden :
En nordisk handbok" av Björn Looström.

Skadat fartyg med utsläpp av 1100 ton konstgödsel

(Olycka nr 14)

1993, 10 oktober Östersjön, Salvo rev, norr om Fårö, Gotland, Sverige

Det tyska torrbulkfartyget *Frank Michael* grundstötte på Salvo rev norr om Gotland den 10 oktober 1993 och fick allvarliga skrovskador i botten.

Monoammoniumfostat (ammoniumdivätefosfat), icke giftigt pulverformigt konstgödningsmedel; näringsämne för alger och syreförbrukande.

Fartyget stod efter grundstötningen fast på botten i grunt vatten. Dess last av 1100 ton konstgödningsmedel började läcka ut och lösas upp i det omgivande vattnet.

Foto Kustbevakningen

Frank Michael stod på revet i grunt vatten med svåra skrovskador

En diskussion startade bland ansvariga svenska myndigheter om nödvändigheten att till varje pris bärga lasten av konstgödsel. Det årliga utsläppet av liknande ämnen till Östersjön är miljontals ton jämfört med de 1100 ton i den aktuella lasten. Dessutom var vattenomsättningen för tillfället god i området vilket minskade risken för syrebrist i vattenområdet där fartyget låg. Men den allmänna uppfattningen var att utsläpp av syreförbrukande ämnen alltid skall begränsas i det känsliga Östersjön.

En konkret fråga var hur stora ekonomiska resurser som var rimliga att lägga ner på en bärgning av lasten. Som en jämförelsesiffra fördes fram att det skulle kosta USD 3,5 miljoner att rena 1100 ton konstgödsel i ett kommunalt reningsverk. Men de ansvariga räddningstjänstmyndigheterna ansåg inte att den eventuella miljövinsten skulle rättfärdiga en insats av denna storleksordning. Bunkeroljan i *Frank Michael* läktrades men inga åtgärder vidtogs för att bärga lasten av konstgödsel beroende på dess låga miljöfarlighet.

Sjögången tilltog i styrka och hela lasten löstes upp i havet under de följande veckorna efter grundstötningen.

Orsak till olyckan

Grundstötning beroende på misstag vid navigeringen.

Erfarenheter från olyckan

Det visade sig vara svårt att snabbt få besked från ansvariga miljövårdsmyndigheter om huruvida det var nödvändigt att till varje pris bärga lasten av konstgödsel.

Informationskällor

1) Olika PM från berörda myndigheter.

2) **HELCOM Manual on Co-operation in Response to Marine Pollution within the framework of the Convention on the Protection of the Marine Environment of the Baltic Sea Area (Helsinki Convention)**, Volume 2, 1 December 2002, Baltic Marine Environment Protection Commission (Helsinki Commission), FIN-00160 Helsinki, Finland www.coastguard.se/ra/volume2/start.htm, Annex 3, "Frank Michael, Maritime Chemical Accident", Engelskt sammandrag